

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

47

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

BRNO 2006

PD 1520/47.2006

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Petr Škrdl

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

47 (2006)

97220/07

07220/07

Obrázek na obálce
Cover illustration

Pekárna. Kamzík (*Rupicapra rupicapra*). Foto M. Frouz

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

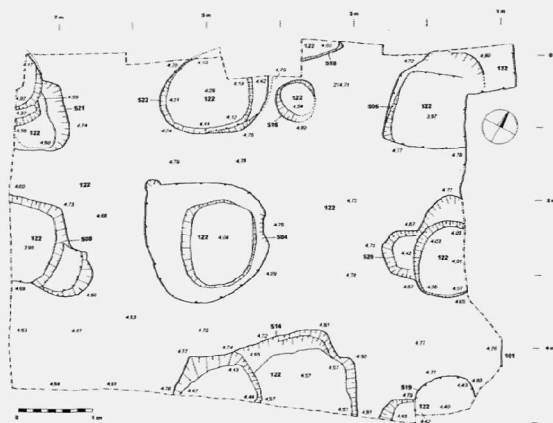
Copyright © 2006 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz/3calcz.htm>

9395458

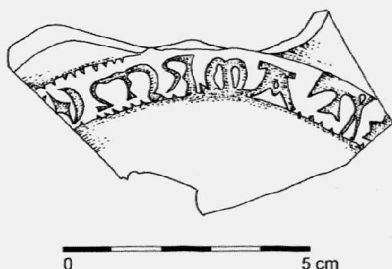

Obr. 150. Olomouc, třída Svobody 33, situační plán plochy výzkumu; k. 122 – podložní jíl; kresba P. Večeřa. Olomouc, Prospekt Svobody 33. Plan der Grabungsfläche, K. 122 – der tonige Untergrund.

vymezeny souřadnicemi X= 1121582,28, Y= 547315,52; X= 1121580,00, Y= 547312,23; X= 1121589,71, Y= 547305,72; X= 1121592,18, Y= 547308,90 (trafostanice); X= 1121564,10, Y= 547268,44; X= 1121569,26, Y= 547266,43; X= 1121571,80, Y= 547272,73; X= 1121566,81, Y= 547275,26 (výtahová šachta). Lokalita se nachází na jihozápadním okraji historického jádra Olomouce, mezi západní frontou Horního náměstí a třídou Svobody.

Výkopy pro novou trafostanici (S1/05–8 × 4 m; S2/05–5,8 × 4,5 m; vzdálenost 1,5 m; hloubka 3 m) byly prováděny mechanizací za archeologického dohledu a následně dokumentace zdiv. Byly zde odkryty pozůstatky zdiva skladištních a ubytovacích kasemat olomoucké pevnosti vybudovaných v 50. letech 18. stol. Linie kasemat vedla podél západního obvodu města od Litovelské ke Kateřinské bráně. Kasematy byly demolovány na počátku 20. stol., do současné doby se zachovala pouze část, tzv. „Vodní kasárny“. Době zániku kasemat odpovídaly nálezy v zásypu. Výkop neodkryl pozůstatky středověkého opevnění.

Výzkum na ploše šachty pro nákladní výtah (8 × 5 m) byl zahájen po mechanickém odstranění recentních navážek (mj. zasypaný výkop bývalé trafostanice) o mocnosti až 1,2 m.

Obr. 151. Olomouc, třída Svobody 33. Zlomek dna nádoby inv. č. 28/05-105/33, kresba M. Schindlerová. Olomouc, Prospekt Svobody 33. Der Gefäßbodenfragment Inv. N. 28/05-105/3 Zeichnung M. Schindlerová.

Východní část sondy vyplňoval beton (2 × 5 m) silný 0,7–1,2 m. V hloubce 1,8 m pod povrchem terénu byla úroveň povrchu podloží – světlého žlutozeleného jílu (k. 122). Nad podložím ležela 0,25–0,80 m silná tmavě šedá vrstva k. 115. Převažovala v ní keramika 13. stol., v menším počtu byly zastoupeny zlomky pravěké keramiky, nahodile se vyskytovaly mladohradištní střepy. Makroskopicky však nebylo možno rozlišit hranici půdního typu, pravěké a středověké kulturní vrstvy. Do k. 115 a do podloží bylo zahroubeno 9 poměrně pravidelně rozmístěných objektů (obr. 150). Průměr u zachycené horní hrany se pohyboval mezi 1,0–1,6 m, zjištěná hloubka u 5 objektů činila 1,1–1,6 m, u zbývajících 0,6 m. Vypĺň výkopů byla u všech téměř totožná (k. 115 smíšený s podložím) a obsahovala kromě drobků mazanice jen velmi ojedinělé zlomky keramiky 2. poloviny 13. stol. Patrně se jednalo o hospodářské objekty depozitního charakteru (obilnice či jiné zásobní jámy) nebo takto druhotně využitě exploatační jámy.

Ve větší části plochy byla stratigrafie nad k. 115 recentně porušena, doklady mladších vrstev se nacházely jen v asi 1 m širokém pásu podél budovy ředitelství MDO. Na nálezy bohaté vrstvy 105 a 102 vznikly v průběhu 14. až počátku 15. stol. Kromě keramiky se v nich nacházely také zlomky skla (zlomek číšky s hrotitými nálepy), železa (srp, hřebíky) aj. Mezi výrazné nálezy patří zlomek dna misky z jemné keramické hmoty světle šedé barvy, redukčně pálený, s vtačeným nápisem na vnitřní straně dna (obr. 151); inv. č. 28/05-105/33). Nálezy zlomků misky s totožným nápisem, avšak s kovově lesklým povrchem pocházejí z Olomouce také z Univerzitní ul. č. 3–5 (Dehnerová – Faltýnek – Šlězár 2003, 260, obr. 15). Analogické nálezy indikují výrobu těchto luxusních mís v Olomouci nebo jejím blízkém okolí.

Hana Dehnerová, Petr Večeřa

Literatura

Dehnerová, H., Faltýnek, K., Šlězár, P. 2003: Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc), Univerzitní ulice č. o. 3–5, *Přehled výzkumů* 44, 259–261.

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Svobody Straže Nr. 33. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Befestigung, Siedlungsschichten. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

Uhelná ulice 4-16. Středověk, novověk. Město, sídliště. Záchraný výzkum.

Záchraný výzkum na stavbě polyfunkčního domu probíhal v měsících srpen až listopad 2005 a byl realizován ve spolupráci s občanským sdružením Archaia Brno, o.p.s. Projektovaná stavba leží na území MPR Olomouc, ve vnitrobloku nedaleko vstupu hlavní branou do města, v ulici středověkého pojmenování Ramhof, později Uhelná. Lokalita je situována na stavebních parcelách někdejších domků Uhelná ul. 4–16, tvořících kdysi západní a SZ frontu stejnojmenné ulice. Plocha výzkumu (cca 14 × 36 m) je vymezena souřadnicemi Y= 547176,73; X= 1121675,62; Y= 547164,89; X= 1121688,27; Y= 547202,60; X= 1121692,42; Y= 547193,36; X= 1121707,36.

Celý areál se nachází v příhradebním prostoru na mírném svahu, který odvodňoval dnes zaslepené vodoteče z oblasti Svatomichalského návrší. Díky důmyslnému, leč nefunkčnímu kanalizačnímu systému, který snad měl podchycovat četné vodní toky, zde vznikla velká mokřina, která představuje mimořádně cennou archeologickou lokalitu. Mokré prostředí zde totiž dokonale zakonzervovalo velké množství dřevěných konstrukcí a artefaktů z organických materiálů. Dřevěné konstrukce tvořily jednak košatíkové plůtky, které nejspíše vymezovaly prostor pro domácí zvířectvo v rámci jednotlivých dvorků za domy, jednak koryta a nádrže na vodu. Byl zde objeven též objekt vyplněný úlomky dřeva a kůrou. Z něj odebral P. Kočár (ZIP, o.p.s.) vzorky, které by měly potvrdit či vyvrátit vhodnost uloženého dřeva pro získávání tříslovin na činění kůží. Celý areál se totiž jeví jako koželužna fungující ve druhé polovině 13. stol. Pro přesnější datování bylo odebráno velké množství mokrého dřeva pro dendrochronologickou laboratoř v Mikulčicích. Remeslná výroba, která pro svoji činnost potřebovala větší množství vody, zde zanikla v závěru 13. stol. a byla vystřídána činností pekařskou. Podařilo se zde v pozici nad některými dřevěnými konstrukcemi objevit zřejmě oválnou kamennou pekařskou pec, z níž byla vypreparována polovina o délce 4 m, druhá část zůstala za hranicí stavební jámy. Zařízení zaniklo na přelomu 13. a 14. stol. Na počátku 14. stol. zde došlo k typickému městskému jevu, totiž fixaci úrovně terénu a ukončení nárůstu archeologických vrstev. Nálezy z následujících období byly zachyceny na prozkoumané ploše jen v několika málo zahloubených objektech.

Richard Zatloukal

Resumé

Olomouc (Bez. Olomouc), Uhelná Straže Nr. 416. Mittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlung. Rettungsgrabung.

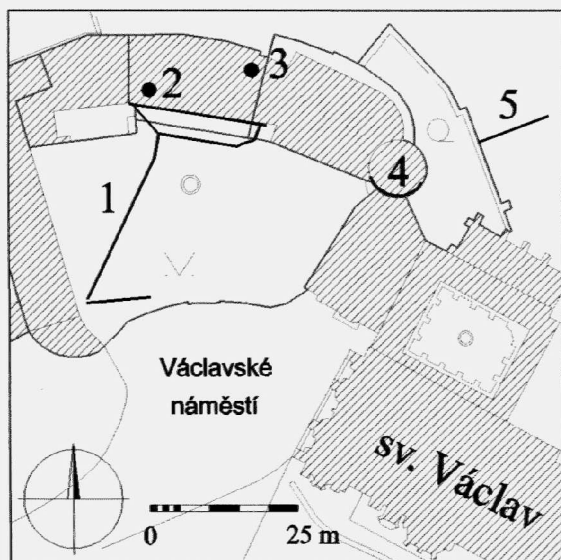
OLOMOUC (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)

Václavské náměstí č. o. 5, parc. č. 23/2; 149; 150/2. Středověká a mladohradištní období, vrcholný středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum na stavbě Arcidiecézního muzea v areálu bývalého Olomouckého hradu pokračoval sedmým a snad již předposledním rokem. Harmonogram prací zohledňoval v průběhu celého roku 2005 potřeby generálního dodavatele stavby.

Na ploše čestného dvora (obr. 152:1) byla vedena 0,40–0,50 m široká a 1,20 m hluboká rýha pro vodovodní přípojku (souřadnice: 1) Y=546 349,85; X= 1121 079,93; Y=546 360,69; X= 1121 080,85; Y=546 348,34; X= 1121 052,26; Y=546 353,33; X= 1121 047,14; Y=546 330,14; X= 1121 050,82). Výkop byl po mechanickém vyhloubení zdokumentován a ozvorkován. Pod novověkými navážkami byly při bázi výkopu zjištěny vrstvy z 12.–13. stol.

V místnosti č. 125 (souřadnice: Y=546 350,02; X= 1121 044,68) byla z důvodu změn projektu opětovně hloubena výtahová šachtice o ploše 4 × 5 m a hloubce 4,50 m (obr. 152:2). První varianta byla vykopána již v roce 2000. V nižší úrovni byl zjištěn mladohradištní objekt, zahloubený cca

Obr. 152. Olomouc, Václavské náměstí: 1. Linie inženýrských sítí na čestném dvoře; 2. Výtahová šachtice v místnosti č. 125; 3. Sklepní prostory č. 034 a 035; 4. Sondáž v okrouhlé věži; 5. Kanalizační odtok z parkánu.

Olomouc, Václavské Platz. 1. Graben für Versorgungsnetze im Ehrenhof; 2. Aufzugschacht im Raum Nr. 125; 3. Kellerräume Nr. 034 und 035; 4. Sondage im Rundturm; 5. Regenabfluß aus dem Zwinger.

1,40 m do písčitého podloží, stěny byly vystavěny ze dřeva. Vyšší úroveň tvořily terénní dorovnavky ze 13.–14. stol. a novověku.

Ve sklepních prostorách č. 034 a 035 (souřadnice: Y= 546 332,65; X= 1121 041,38) byla provedena dokumentace vyzdění středověké i barokní fáze sklepení (obr. 152:3). Již v roce 2000 bylo zjištěno, že v průběhu budování pevnosti Olomouc v letech 1742–1757 byly sklepy prohlubovány a podezděny. Nižší, zpravidla cihlová úroveň zdíva je proto barokní, kdežto vyšší, kamenná je z vrcholného středověku. Protože také zde došlo k aktualizaci a schválení stavebního projektu ve prospěch rozsáhlejších devastací archeologických terénů, navazovali jsme většinou na situace zkoumané v roce 2000.

Stavebních prací v okrouhlé věži č. 144 (souřadnice: Y= 546 312,38; X= 1121 059,42; Y= 546 303,75; X= 1121 060,40) bylo využito k dokumentaci a především pokusu nalézt protilehlý vstup bráně objevené v roce 2001 (obr. 152:4). Výkop však byl příliš mělký a úzký, takže se zaklenutí brány nepodařilo objevit či rozeznat ve zdivu.

Výkop před parkánovou hradbou (souřadnice: Y= 546 294,07; X= 1121 053,63; Y= 546 282,35; X= 1121 049,28) navazoval na kanálovou šachtici z roku 2000 (obr. 152:5). Délka výkopu dosahovala cca 15 m; byl veden pouze do hloubky 0,80 m v novověkých navážkách.

Richard Zatloukal